

національною специфікою захисту прав людини в умовах глобальних викликів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безоплатна правнича допомога в Україні: сучасні виклики та потенціал молоді у сфері захисту прав людини : науково-практичний посібник / кол. авт. ; за заг. ред. О. Настіної. - К. : Національна академія правових наук України, 2025. - 186 с.
2. Порадник із викладання навчального курсу «Правнича клініка» та організації практичного навчання / Асоціація юридичних клінік України. - К., 2025. - 130 с.
3. Стандарти діяльності юридичних клінік України (нова редакція 2024 року) / Асоціація юридичних клінік України. - К. : АЮКУ, 2024. - 52 с.
4. Юридичні клініки в Україні: від юридичної освіти до юридичної практики : колективна монографія / за заг. ред. Ю. Ломжець, М. Цип'ящук. - Харків : Право, 2024. - 312 с.

УДК 340.1

Паращук Л. Г.
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права і процесу
Західноукраїнського національного університету*

МОЛОДЬ НА РИНКУ ПРАЦІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Безперечно, збройна агресія проти України істотно вплинула на функціонування національного ринку праці, спричинивши структурні дисбаланси, зниження рівня зайнятості та трансформацію попиту на робочу силу. Відхилення від усталеного порядку функціонування спостерігається у більшості сегментів ринку праці. У цих умовах як працівники, так і роботодавці потребують адаптації до нових соціально-економічних реалій, що передбачає оновлення підходів до організації праці, зайнятості та соціального діалогу.

Враховуючи сучасні тенденції ринку праці у країнах із розвиненою економікою, а також практику подолання кризових явищ, подібних до тих, що переживає Україна, одним із ключових чинників забезпечення його стабільності та активного розвитку є формування та реалізація довгострокової стратегії. У цьому контексті особлива увага приділяється молоді як стратегічному ресурсу відновлення, модернізації економіки та оновлення трудового потенціалу.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про основні засади молодіжної політики» від 27 квітня 2021 року № 1414-IX до категорії молоді належать особи віком від чотирнадцяти до тридцяти п'яти років, незалежно від громадянства, зокрема громадяни України, іноземці та особи без громадянства, що перебувають у нашій країні на законних підставах [1].

Отже, до цієї категорії осіб належать представники найбільш

продуктивного віку з максимальним потенціалом трудових сил, здатні до виконання складних, різнопланових завдань та адаптації до швидкозмінюваних умов праці. Такі працівники наділені високим рівнем професійної мобільності, сприйнятливостю до інновацій, здатністю до швидкого набуття нових компетентностей і перекваліфікації. Зазначене дає підстави наділення їх ключовою роллю у вітворенні та оновленні трудового потенціалу українського суспільства.

Сьогодні перед нашою державою стоїть надзвичайно складне завдання у сфері забезпечення зайнятості молоді, обумовлене комплексом взаємопов'язаних факторів: загостреним війною дефіцитом кадрів, відтоком молоді, демографічною кризою, а також структурними змінами у сфері праці, пов'язаними з автоматизацією та поширенням штучного інтелекту. У цих умовах об'єктивно постає необхідність перегляду функціонального призначення трудового права. Воно має трансформуватися до комплексної регулятивної моделі, виступаючи інструментом демографічної, економічної та міграційної політики.

В основі визначення орієнтирів подальшого розвитку трудового законодавства України має бути виявлення актуальних потреб молоді. Так, за результатами проведеного у 2025 році загальнонаціонального дослідження впливу війни на молодь в Україні, встановлено, що, на переконання молоді, здобутки на ринку праці залежать від збільшення ваги «м'яких навичок» та безперервного розвитку у порівнянні з вузькопрофесійними знаннями. Серед осіб з інвалідністю також висловлюється думка щодо значення, і водночас недостатності для результативного працевлаштування здобутої в Україні формальної освіти. Крім того, наголошено на вазі «внутрішнього ресурсу» у процесі адаптації, зокрема психостійкості, упевненості у собі, що свідчить про необхідність поєднання освітніх та психосоціальних інструментів підтримки [2, с. 11].

Дані дослідження також свідчать про переважне бажання молоді залишитися в Україні (68 %) на протигагу тим, хто прагне емігрувати (29 %). Переконливим є і те, що повернення молоді, на їх думку, залежить від безпеки та стабільності в нашій країні (77 %) [2, с. 12]. Важливим висновком, зробленим у Звіті на основі бачення молоді в Україні та за кордоном свого майбутнього розвитку, є те, що «суттєві відмінності у сприйнятті майбутнього корелюють з проблемами, які турбують молодь найбільше, в тому числі: відсутність грошей, неможливість працевлаштуватися, складнощі вибору майбутньої професії, житлові проблеми та ін. Аналіз показав, що статистично значущі кореляційні зв'язки сприйняття майбутнього з низкою проблем значно більше поширений серед молоді за кордоном, ніж серед молоді в Україні» [2, с. 18-19].

Зазначимо, що глибоко усвідомлюючи існуючі проблеми на ринку праці, в тому числі й ті, що пов'язані із працевлаштуванням молоді, державою приймаються заходи, спрямовані на її вирішення. Так, на початку 2026 року Кабінетом Міністрів України було схвалено нову Стратегію зайнятості населення України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2026 – 2028 роках» від 07 січня 2026 року № 92-р [3]. Зміст Стратегії, серед іншого, свідчить, що державою визнається існування проблеми недостатнього приділення уваги створенню необхідних умов для

інтеграції на ринок праці молоді, яка поєднує навчання у закладах профосвіти або ЗВО рівня бакалавра / магістра з роботою. Водночас наголошується на вже здійснених у цьому напрямку кроках, зокрема створенні нормативної основи для поєднання роботи і навчання через укладення студентського трудового договору [3]. У документі наголошується, що «подальший успіх у професійному зростанні залежить насамперед від практичної реалізації механізмів, які передбачаються цією Стратегією: масштабування партнерств із роботодавцями, готовності підприємств приймати здобувачів, належної організації навчання на робочому місці та забезпечення якості програм за дуальною формою» [3]. До важливих заходів, які дозволять підвищити рівень зайнятості молоді, належать: «професійна орієнтація, індивідуальна допомога у пошуку роботи, впровадження системи стажування молоді на засадах гнучких режимів робочого часу, запровадження системи перших трудових договорів для випускників державних закладів вищої освіти» [3].

Отже, проблема участі молоді на ринку праці є усвідомленою державою та належить до пріоритетних напрямів державної політики. У контексті сучасних викликів одним із ключових кроків до реалізації Стратегії є внесення змін до трудового законодавства України, спрямованих на створення ефективних правових механізмів залучення молоді до ринку праці та забезпечення конкурентноспроможності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27 квітня 2021 року № 1414-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення : 10.04.2026).

2. Борисов Р., Константінова А., Халімоненко А., Антипович О. ВПЛИВ ВІЙНИ НА МОЛОДЬ В УКРАЇНІ. Загальнонаціональне дослідження. Аналітичний звіт за 2025 рік. 108 с. URL : file:///C:/Users/Admin/Downloads/undp-impactofwaronyouthinukraineua_v10.pdf (дата звернення : 10.04.2026).

3. Стратегія зайнятості населення України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2026 – 2028 роках» від 07 січня 2026 року № 92-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2026-%D1%80#Text> (дата звернення : 10.04.2026).

УДК 347.919.1

Пасічник А. З.

*суддя Монастириського районного суду Тернопільської області,
аспірант Західноукраїнського національного університету,*

ІНСТИТУТИ ЦИВІЛЬНОЇ НЕДІЄЗДАТНОСТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ТА ОПІКУНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Цивільна дієздатність фізичної особи закріплена у статті 30 Цивільного кодексу (далі - ЦК) України та полягає у її здатності своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми